

Doug Casey a Louis James - Banky jsou insolventní

L: Dougu, panuje značná neshoda ohledně významu Kyperské krize. Mnoho lidí říká, že je to jen záblesk v bouři. Kypr je malá, vzdálená země na které opravdu nezáleží. Ostatní lidé říkají, že je velmi významný. Evropská centrální banka provedla bezprecedentní kroky. Co si myslíte?

Doug: Myslím, že by to mohlo být jiskra, která zapálí sud dynamitu v rámci současného finančního systému. Všechny banky, po celém světě, jsou insolventní, a byly po celá léta. To proto, že banky po celém světě fungují na základě částečných rezerv.

L: Víím, co máte na mysli, ale měli bychom upřesnit, že se podle zákona a s vládními zárukami, je bankám dovoleno držet pouze nepatrný zlomek klientských vkladů. Drtivá většina z toho je rozpůjčována. Ani v dobrých časech nemohou banky vrátit peníze všem vkladatelům "najednou, protože půjčky nemohou být vypovězeny okamžitě a většina by jich nebyla splacena, i kdyby byly vypovězeny. Ve špatných časech, se jedná ještě větší problém, protože mnoho úvěrů, které banky v současné době drží nebude nikdy splaceno.

Doug: Ano, tak to je. V případě Kypru to bylo o to vážnější, neboť jeho ekonomika je velmi závislá na finančním sektoru. Jinými slovy, Kypr byl jedním z bankovních center Evropy. Bylo snadné si zde zařídit účet - téměř bez otázek. Takže bankovníctví se stalo hlavní obchodním artiklem země. Ale myslím si, že problémy se bude šířit dále. Může následovat Lucembursko, Malta a další. V obou státech je finanční sektor stejně důležitý jako na Kypru. A odtamtud ... kdo ví?

Každý, kdo je při smyslech by měl okamžitě vybrat, své peníze z evropských bank, ať už v eurech nebo jiné měně, Kypr prokázal, že vlády jsou ochotni a schopni zabavit peníze z bankovního účtu za účelem zachování bankovního systému. Žijeme v bizarním světě.

L: Proč by se to mělo šířit dále? Kypr byl obzvláště zranitelný, díky jeho silnému propojení s Řeckem. Kyperské banky nakoupily mnoho řeckého dluhu. Mohou být obyvatelé Lucemburska na tom podobně?

Doug: Všechny banky jsou dnes poplatné státu. Všechny vlastní spoustu vládních dluhopisů, které jsou považovány za nejbezpečnější formou kapitálu. Samozřejmě, to je opak pravdou, všechny tyto vlády jsou také v konkurzu. Na Řecké vládě je jen bankrot zjevnější než u většiny ostatních vlád.

Vlastně bychom měli napřed diskutovat o tom, jak by měl správně bankovní systém vypadat. Historicky banky nabízely dva typy účtů: vklady na viděnou a termínované vklady. Vklady na viděnou jsou to, co dnes nazýváme běžný bankovní účet. Původní myšlenka byla, že jste platili bance za bezpečné uložení peněz a Vy měl právo "požadovat" svůj vklad zpět okamžitě i možnost převádět uložené prostředky šekem.

Myšlenka termínovaných vkladů, ze kterých se staly spořicí účty, byla ta, že banka Vám zaplatí úroky, když si u ní uložíte své peníze na určitou dobu. To je důvod, proč to nazýváme termínovaným vkladem. Půjčíte bance své peníze na určitou dobu, stejně jako ostatní vkladatelé, a banky by měly vždy vědět, kolik peněz mohou půjčovat - při vyšších úrokových sazeb. Navíc, úvěry poskytnuté na termínovaných vkladů byly vždy krátkodobé mohli být splaceny oproti pohledávce, nebo i pomocí nadbytečných zásob zboží.

Neexistovali tedy žádné vládní záruky na vklady. Bankéři využívali své vlastní prostředky ke tvorbě zápůjčního kapitálu. Pokud se přepočítali, byli osobně odpovědní a často i sami zbankrotovali, jestli udělali příliš mnoho špatných úvěrů. Vkladatelé se přirozeně vyhýbali banky, které poskytovali riskantní nebo nelikvidní úvěry. Banky soutěžili o to, aby vypadali co nejuvážlivější a nejvíce solventní.

Obě strany věřitelé a vkladatelé byli opatrní. Lidé z počátku 20. století, by dobře zasmáli důvěřivosti dnešních vkladatelů kyperských bank. Kdyby byli tak hloupí, aby své peníze v bankách, které z takové hloupé půjčky, oni jen dostanou, co si zaslouží.

L: Náš přítel Rick Rule rád říká, že představa, že stát může garantovat vklady každého z nás je to jen další nedostupný, neosedlaný sociální slib 20. století. Je to další příklad toho, že si žijeme nad poměry.

Doug: Ano. Nemyslím si, že to lidé pochopili. Lidé nemají ponětí o tom co se děje, že? Čtou sice úvodníky od Paula Krugmana, ale ani se při nich nesmějí, ani nevalí oči. Je to, jako by byli všichni na Prozacu.

L: Jak reálně funguje bankovníctví, to se už ve škole neučí, to je jisté.

Doug: Tak stojí za opakování. Rozdíl mezi termínovaným vkladem a vklady na požádání je zásadní. Jsou to zcela odlišné, ve skutečnosti nesouvisející věci. Dnes je rozdíl zcela smazán. Ale je to mnohem horší, protože centrální banky tento problém ještě umocnily.

Seriozní banky v minulosti by nikdy neposkytly to, co dnes nazýváme spotřebitelské úvěry, protože neexistují žádné záruky, jsou bez zajištění. Banky v minulosti poskytovaly pouze krátkodobé obchodní úvěry, které byly plně pokryty hodnotou aktiv, která jimi byla financována. Nikdy jsi nemusel spoléhat na dobrou víru dlužníka. Zjednodušeně krátkodobé úvěry - krátkodobá - likvidita. Myšlenka na 30-tileté, 20-tileté, nebo dokonce 10-tileté nebo 5-tileté hypotéky odporovala serióznímu bankovníctví. Hypoteční společnost může poskytnout pětiletou hypotéku na jednoho ze svých členů, s velmi výraznou zálohou, protože nemovitosti patří do nelikvidní třídy aktiv. Zapomeňte na kreditní karty. Zapomeňte na půjčky na auta, pokud chcete auto, ušetřete si na něj. Je to opravdu legrační. Půjčky na auta začaly jako jednorozční s velkou zálohou předem. Pak přišli dvouleté. Nyní jsou na pět a více let, když lidé nemíní pouze pronajmout. Takže i rodinného auto se změnilo z malého aktiva na dlouhodobý závazek. A rizikové úvěry byly v minulosti zcela nemyslitelné.

L: Mnoho lidí může tvrdit, že tak přísné podmínky pro úvěry by dnes byly nepraktické.

Doug: Mnoha lidem se nelíbí myšlenka žít v rámci svých možností. Mají pocit, že mají právo na to, co chtějí, právě teď. To je důvod, proč průměrný Američan má v podstatě nulová aktiva. Pokud se všichni museli zaplatit v hotovosti za všechno, celá naše společnost - od jednotlivců na nižších příčkách do velkých korporací do samotného státu - by byla mnohem, mnohem bohatší. Neměli bychom jednotlivě i jako společnost pouze jednou výplatou od žití v kartónové krabici pod mostem.

L: Možná, že ano, ale opět, mnoho lidí si myslí moderní bankovníctví je nejen normální, ale přímo nezbytné pro dnešní civilizaci. Velké korporace vyžadují velký kredit.

Doug: To je nesmysl. Způsob, jakým zbohatnete je, že produkuje více než spotřebujete, a rozdíl si odložíte. Nepotřebujeme frakční rezervní bankovní systém, nepotřebujeme vládní záruky, a rozhodně to není nutné používat ničím nekryté vládní úpisy (IOUs) vydávané za peníze.

Chápu že asi 20% americké ekonomiky je finanční povahy. Je to absurdní, miliony lidí vynakládají miliardy dolarů svazováním, vyměňováním a přebalováním imaginárního majetku. Řekl bych, že v ekonomiku s volným trhem, by bankovní a související odvětví mělo tvořit zhruba 2%, tedy desetinu dnešního stavu. Peníze jsou v podstatě jen prostředkem směny a uchovatelem hodnoty a je problematické, když se z nich stane gigantický průmysl. Všichni tito lidé, kteří tráví své dny hraní s položkami účetních knih by si museli najít nějaké produktivní místo.

L: Získat skutečnou práci.

Doug: Přesně tak. Celé bankovníctví je dnes zkorumpované shora až dolů. Část tohoto problému souvisí s tím, že banky již nejsou financovány jedinci, kteří je založí a riskují své osobní jmění. Nyní jsou všechny veřejně obchodované entity - stejně jako všechny makléři - kteří si hrají s penězi jiných lidí. Manažeři mají pouze jedinou motivaci a tou je obsah jejich peněženky, takže si vyplácí obrovské platy a odměny, a nadělují si opce. Tito lidé již nedohlží na peníze svých klientů, které znají osobně. Nejsou na tom nijak zainteresováni.

A to platí na celém světě nejen ve Spojených státech a Evropě. Všechny tyto banky brzy vezmou za své, nejen v dalekých a malých zemích.

L: Je zajímavé, že základem tvých negativních prognóz o globální finanční situaci vychází z lidské psychologie - jedná se o perverzní pobídky hrát si s cizími penězi, které jsou přizívány vládními zárukami a mylným názorem bank, že vládní dluhopisy jsou bezrizikové investice.

Doug: Představte si, že jste chytrý, mladý obchodník pracující pro Goldman Sachs, Deutsche Bank, nebo nějakou jinou velkou finanční instituci. Je vlastně ve vašem zájmu dělat neuvěřitelně bláznivé sázky. Můžete vyhrát miliardy dolarů, pokud červená přichází v této finanční ruletě. Pokud k tomu dojde, dostanete mnohamilionový bonus, vyhrál jste. Ale pokud vaše sázka nevyjde, co pak? Banka ztrácí několik miliard dolarů, a vám stačí jít pracovat pro jiné banky, navíc s dalším zářezem ve Vašem životopise. A tam děláte to samé znovu.

L: Takže co se dá dělat se stovkami bilionů dolarů v derivátech?

Doug: Já nevím, a neví to ani nikdo jiný. Ani Warren Buffett. Nikdo nemůže sledovat kvadriliony

dolarů v derivátech. Je to uzavřený řetěz, ve kterém nikdo nemůže opravdu vědět, kdo je bonitní. Je nemožné posoudit skutečné riziko protistrany. Tisíce obchodníků sedí u počítačů v bankách, a zkouší odhadnout chování trhu, je to vlastně docela šílené. Slyším jejich telefony: "Halo, New York? Kupuj! Halo, Tokyo? Kupuj! Halo, Londýn? New York a Tokio kupují prodávějí! Je to obrovská ztráta produktivní pracovní síly, a nejen bankéřů, ale celých oddělení dobře placených právníků, účetních a správců. Zlomek toho by existoval ve světě volného obchodu, bez centrální bank, které každý rok chrlí biliony měnových jednotek na podporu svých vlád. Samozřejmě, obrovský finanční sektor vznikl, aby se s tím vypořádal.

V každém případě lidé, kteří řídí jejich chod, věří že problémy ustojí, ale vše se chýlí k velmi špatnému konci.

Podívejme se na příklad Kypru, slyšel jsem, že Rusové tam měli údajně uloženo něco mezi 30-60 miliardami dolarů. Kdo ví, jaké jsou reálná čísla, protože tisku se nedá věřit, ... ale já jsem byl na Kypru - jak na severním Kypru tak i v Kyperské republice. Pravdou je, že se tam žije spousta Rusů a jsou tam i ruské peníze.

Pokud bys byl ruským oligarchou s více než 100 000 euro v bance a dozvěděl se, že je nedostaneš zpět - budeš jen tak sedět na zadku, a nic nepodnikneš? Nerad říkám to, co bych dělal, kdybych byl bezohledným kapitalistou (crony capitalist) ... mohl bych poslat několik mužů v černém, s chladnou ocelí připoutanou v podpaží, aby si důrazně promluvili s bankéřem a dali mu jasné najevo, že chci své peníze zpět.

L: Rozhodně bych teď nechtěl prodávat životní pojištění kyperským bankéřům - ani byrokratům z ECB.

Doug: Četl jsem to těsně předtím, než se tato krize dostala do novin, převedli Rusové své miliardy z Kypru. To byl předpokládám také důvod, proč Rusové napřed udělali pořádné peklo, a pak zůstali potichu. Můj odhad je, že se oligarchové dostali předem varování, a kyperská elita rozhodla, že je důležité dostat jejich peníze pryč. Ale všichni ostatní - lidé, bez čety zabijáků - to odsákali.

Tolik o Kypru. Myslím, že se vrátí k pastevectví, pěstování oliv, prodávat ouzo na příležitostným hippie turistům, nebo to cokoliv ostatního, co dělali předtím, než se Kypr stal bankovním rájem. Protože nikdo už si po dlouhou dobu nebude chtít uložit peníze na Kypru. Kyperské firmy ani nemohou získat peníze z banky nutné k zaplacení účtů, je to jako by byly zasaženy finančním ekvivalentem atomové bomby.

Na druhou stranu, Kypr má malý akciový trh a je pravděpodobně že již dosáhl dna. Před pěti lety, na vrcholu bubliny, dosáhl index až na 3300. Teď je na 100. Je to jeden z nejhorších krachů v historii vůbec. Myslím si, že se tam dají najít některé velmi životaschopné společnosti, které lze získat za zlomek jejich ceny. Chytrý spekulant, se může probrat troskami. Myslím, že tam lze získat velké bohatství, zejména proto, že zavedli kontrolu kapitálu. Což, mimochodem, nás čeká všude.

Důležitější odnést z toho všeho poučení, že žádná banka dnes není v bezpečí. Všechny jsou v přesně stejné pozici jako kyperské banky před jejich krachem.

L: V dnešním světě, je téměř nutnost mít nějaké peníze v bance, alespoň na zaplacení účtů.

Doug: Mějte v bance dostatek peněz na výdaje na několik měsíců. Větší krach se blíží, jsem o tom absolutně přesvědčen. Otázkou je, zda to nastane již tento týden, příští týden nebo příští měsíc, nebo až za několik měsíců. Nevím, ale myslím si, že brzy začne rozklad.

Musím zdůraznit, že si myslím, že každý, kdo se rozhodne držet značné množství peněz v bance je zjevně hlupák. Míněno v technickém smyslu hlouposti - jako bezděčný sklon k sebezničení. A nemyslím jenom na evropské banky, ačkoli oni jsou jistě více na hraně - ale platí to i o japonských bankách, amerických bankách, i čínských bankách: platí to pro všechny z nich.

L: Takže kde ukládáte své peníze?

Doug: Pokud jde o mne mám jedinou odpověď: nákup zlata. Jedna z nejvýznamnějších finančních pravd, co znám je, že zlato je jediné finanční aktivum, které není zároveň závazkem někoho jiného. Nejde jen o nějaké akademické rozlišení. Dnes je toto rozlišení, mnohem naléhavější.

L: Opravdu si myslíte, že Kyperská krize by mohla spustit rozpad zbytku globálního finančního systému? Jedná se o první kostku domina?

Doug: No, mohlo by to být. Ale musím říct, že jsem právě v Punta del Este v Uruguayi a obědval jsem s některými zástupci španělských realitních developerů. Mají poměrně značný majetek a nevypadalo to, že by měli strach. Byl jsem překvapen, jsou to bohatí a sofistikovaní lidé. Ale připadlo mi, že se podobně jako většina daňových otroků v USA domnívají, že Bernanke se o ně stará a že na cokoli sáhne, tak to se zlepšuje. Tihle kluci vidí problémy, ale myslí si, že Christine Lagardeová a její kolegové úředníci všechno zase vyřeší. Vidí, že ceny nemovitostí ve Španělsku klesly o 50% a myslí si, že je čas k nákupu. Myslím si, že se unáhlili. Je lepší počkat na masové nepokoje. Spousta těchto nemovitostí asi chytne od Molotovových koktejlů.

L: To je docela zářející. Dalo se by očekávat, že to budou právě Španělé a Italové ze všech Evropanů, co budou nejvíce znepokojeni avšak tito španělští chlapi nevypadali, že by měli nějaké obavy?

Doug: Byli docela optimističtí. Kdybych byl v Evropě, bych šel hned vybrat peníze z banky. Ale neslyšel jsem o žádných runech na banky v Evropě. Až se to stane, pak tiskařské lisy pojedou na ještě vyšší obrátky než dnes. A lidé budou mít problém, co dělat s hotovostí. Většina, podobně jako mí španělští přátelé se kterými jsem dnes obědval, pohlíží na nemovitosti jako bezpečné místo k uložení svého bohatství. To je samozřejmě pravda. Ale nemovitosti se vyznačují významnými provozními náklady a existuje riziko poklesu cen, pokud se nenajdou kupci. Nemovitosti je prostě spojené vysoké riziko nízké likvidity. To mě přivádí zpět ke zlatu.

L: Někteří lidé říkají, že zvýšená nedůvěra v banky v Evropě může tlačit za ceny zlata směrem dolů. Evropané s potřebou velké hotovosti budou kupovat dolary a mnoho lidí je stále naprogramováno tak, aby prodávali zlato, když dolar stoupá.

Doug: To je pravděpodobné, ale nemyslím si, že by cena zlata měla ještě hodně poklesnout. Opravdu ne.

Minulý týden jsem potkal v Cafayate velmi zajímavý chlapíka, který provozuje firmu na hledání zlata v provincii Jižní Kivu v Demokratické republice Kongo. Říkal, že tam mají Číňany po celém Kivu, kteří nakupují zlato od drobných horníků, v řádu 40-50 000 uncí za měsíc - a platí za ně londýnský fix. Zřejmě se tak děje pod záštitou samotné čínské vlády, protože to jim umožňuje zbavit se dolarů a dovést domů zlato. Číňané vlastní mnohem více dolarů, než by se mohli zbavit bez vyprovokování paniky, takže to dává smysl. Je to od nich docela chytrý tah.

L: Dobře Dougu. Děkuji za další skvělý a přínosný rozhovor

Doug: Rádo se stalo.

Duben 4, 2013